

**Demonstrations-Kuriren.
Demokratiskt flygblad för Örebro
och omnejd. 1 Maj 1900.**

Eskilstuna-Kurirens tryckeriaktiebolag, Eskilstuna 1900. 4 sidor.

Inskannad av ArkivCentrum Örebro län 2012-07-25

Stor är den hjälte,
som strider för sitt
fädernesland, men
störst är dock den, som
kämpar för mänsk-
lighetens sak.
GOETHE.

DEMONSTRATIONS-

KURIREN.

Demokratiskt flygblad för Örebro och omnejd.

Om sanningen kom-
mer förargelse åstad,
är det bättre förargel-
sen sker än sanningen
blifver fördold.
HIERONYMUS.

1 Maj 1900.

INNEHÅLL:

Minneslista. — Annonser. — Hvarför demonstreras 1:a Maj? — Lifvets spöke. — Normal-
arbetsdagen i en rysk fabrik. — Örebro, notiser. — Hvad är kapitalism? — Om de kände sin
styrka! — Motsatser. — Hvad skall man blifva? — Om lag för gifta kvinnors fabriksarbete. —
Beaktansvärda ord. — Spjände blickar från Storbbron i Kronebro. — Naturen. — Våra ömmande
vänner. — Barmhärtighet. — Anekdoter. — Poem. — Annonser.

Lösnummerspris: 5 öre.

Minneslista

för arbetarörelsen i Örebro.

Arbetsrekommendations styrelse samman-
träder 2:a och 4:de söndagen hvarje månad
kl. 11 f. m. hos F. O. Palmkvist, Sofiaparken
14, 1 tr. (hörnet af Slottsgatan och Bergs-
gatan).

Fackföreningarna sammanträda:

Å lokalen Agatan 3:

Skoarbetarne 1:a måndagen hvarje månad
kl. 8 e. m.
Murarne 1:a och 3:e tisdagen hvarje månad
kl. 8 e. m.
Skofabriksarbetarne 1:a onsdagen hvarje
månad kl. 8 e. m.
Träarbetarne 1:a och 3:e torsdagen hvarje
månad kl. 8 e. m.
Kakelugnsmakarne 2:a onsdagen hvarje
månad kl. 8 e. m.
Bleck- o. plåtslagarne 1:a torsdagen hvarje
månad kl. 8 e. m.
Bageriarbetarne 1:a söndagen hvarje må-
nad kl. 11 f. m.
Bryggeriarbetarne 2:a söndagen hvarje
månad kl. 11 f. m.
Örebro Typografiska Förening en gång
i månaden.
Skrädderiarbetarne 3:e måndagen hvarje
månad kl. 8 e. m.
Nykterhetssällskapet hvarje sönd. kl. 5 e. m.

Gamla gatan 9:

Tunnbinderiarbetarne 1:a söndagen i juli
kl. 3 e. m.

Faninvignings-Fäst

anordnas af

Örebro Skrädderiarbetare
Söndagen den 29 April
kl. 8 e. m.

å lokalen i Godtemplarhuset,
Fredsgatan nr 8,
efter följande

PROGRAM.

Musik { G-Marsch. Herrman.
Overt. ur op. Villars
dragoner. Mailast.
Hälsningstal.
Föredrag och fanaftäckning af Förbun-
dets förtroendeman Hr J. Andreasson
från Stockholm.
Musik { General Lies marsch C. Young.
Carmen Sylvia, Vals Ivanovise.
Kaffedrickning.
Sång { Bland fjällen.
Säterjentens söndag.
Deklamation.
Musik { Potp. ur Orfeus. Offenbach.
Sång { Salvigs sång. Grieg.
På nattlig strand.
Deklamation.
Afslutning.
Musik. Preussisk Armémarsch.
Sången utföres af Hr E. Pettersson (solo).
Musiken af Musikföreningen "Svea".

Inträdessafgift 50 öre, reserverade plat-
ser 75 öre.

Kaffe gratis.

Allmänheten inbjudes till talrikt besök!

Albertina Anells
Sko-Affär

6 Kungsgatan 6
(Atterlings bazar)

rekommenderas.

Genom mycket fördelaktiga inköp säljes
nyinkommet lager af

Dam-, Herr- & Barnskodon
till ovanligt låga priser.

Reparationer utföras noggrant och
billigt.

Nya

Musik- & Pappershandeln

(Karl Karlsson)
ATTERLINGS BAZAR
(Hörnbutiken)

Rekommenderas.
OBS! Rettigs cigarrer till salu.

Upp till demonstration 1:a Maj!

Återigen samlas arbetarne under sina fanor för att demon-
strera för allmän rösträtt och 8 timmars normalarbetsdag. Ingen
för sina egna inträsen vaken arbetare står såsom likgiltig åskådare.
Alle man i ledet! Den som ej är med är emot. Enighet ger styrka,
därför böra alla arbetare gå med i demonstrationen! Örebro
arbetare böra genom mangrant deltagande visa sitt inträse för
dessa deras förnämsta lifsfrågor.

Program för demonstrationen:

Samling å Marsfältet kl. 2 e. m.

Afmarsch till Södra marknadsplatsen kl. 3 e. m.

Föredrag af Herr G. G. Magnusson
från Stockholm.

Deklamation. Musik och Sång.

Uppställningen af föreningarna:

1. Arb.-kommunens fana, med musikkår.
2. Järnarb.-fackföreningen och gjutarne.
3. Bagarefackföreningen o. tunnbindarne.
4. Kakelugnsmakarefackföreningen.
5. Plåtslagarefackföreningen o. målarna.
6. Skoarbetsfackföreningen med musik.
7. Skrädderiarbetarefackföreningen.
8. Träarbetsfackföreningen.
9. Murarefackföreningen.
10. Rösträttsfanan, hvarunder alla röst-
rättsvänner eller föreningar, som
ej ha egna fanor, samlas.

Deltagarna i demonstrationen uppmärksammas beakta ordnings-
männens föreskrifter, samt allmänt förse sig med demonstrations-
märken!

I händelse af regnväder hålles mötet i Cirkuslokalen å Slotts-
gatan, hvartill demonstrationsmärke eller 5 öre gäller som inträde.

Örebro Arbetarekommun.

Modärna Hattar

äro nu inkomna för våren af in- och utländska fabrikat. Alla sorters
Mössor finnas på lager. Beställningar utföras fort och väl. Goda
varor och billigaste pris på platsen. Ett godt behandlingssätt utlovas.

Hilma Pettersson, 15 Storgatan 15, Norr.

Hvar köpas Möbler billigt?

Jo, hos

Parsson & Bernholtz, Norr.

Gör ett besök, vägen lönar sig. Rikstelefon.

OBS! Egen mekanisk möbelfabrik.

För hållbarhet ansvaras.

G. W. Hellströms

Skrädderiaffär

Fabriksgatan 29, Örebro
rekommenderas.

OBS! Beställningar mottagas
äfvén då tyg tillsläppes.

Tapetserare-Affären, 4 Kungsgatan, Örebro.

Emottager beställningar å alla sorters Möbler. Värkställen allt hvad till
Tapetserareyrket hör, såsom stoppning och klädning af Möbler. Gardiner
och Markiser förfärdigas och uppsättas. Mattor sys och påläggas. Flagg-
dekorationer utföras m. m. Allt omsorgsfullt och till billiga priser.

Rikstelefon.

Anell & Björkner ef Tapetserare.

Hvarför demonstreras 1:a Maj?

Det är bara dumbheter att för-
korta arbetstiden; kunna inte arbe-
tarne få hålla på så länge de
vilja, dess mer förtjäna de.

Detta är ett så mycket om-
tuggadt s. k. bevis, som den i
hithörande frågor okunnige hand-
landen vid sin disk, kassören vid
sin pulpet, värmästaren på fa-
briken, landtpatronen, den kon-
servative tidningsmannen och för
öfrigt alla motståndare till refor-
mer för arbetsklassens höjande
ha nära till hands. Låt oss tänka
på möjligheterna för arbetstidens
förkortning. Är det icke för öf-
rigt mycket annorlunda nu än
förr, t. o. m. inom de handtvärk,
som ännu ej äro så mycket be-
rörda af maskinerna.

Det är i alla fall orimligt att
tänka sig, det tusentals arbetare
skulle af maskinerna undanträn-
gas från det arbete, som skall
ge dem utkomst och rätt att lefva
såsom fria, välbärgade medborgare
i ett samhälle, där öfverflödet ökas
dagligen.

Inom klädesfabrikationen kan
nu en arbetare utföra hvad som
förr kräfde sex personers arbete;
medels maskiner tillvärkar en ar-
betare lika många par skor som
förr fem arbetare; 600 arbetare
utföra nu detsamma som förr
2,140 vid tillverkning af jord-
bruksredskap; inom den gröfre
järnindustrien ha endast genom
ånghammarens förbättring undan-
trängts nio tiondelar af arbetarne;
inom glasfabrikationen ha fem
sjättedelar gjorts öfverflödiga, och
när det lyckas att konstruera en
maskin för glasblåsning, skola än
fler bli undanträngda äfvén i denna
industri; uppfinningen af en sätt-
maskin för tryckerier har visser-
ligen ännu ej kommit till nöjak-
tig fulländning, dock användas
rätt många sådana, så att på en
del tryckerier många arbetare blif-
vit öfverflödiga och för vissa slags
tryck börja användas stereotyp-
plattor, exempelvis till en tidnings-
följetong, som är gjuten i plattor,
hvilka sändas från det ena tryc-
keriet till andra.

Stolar tillvärkas i mekaniska
svarfvar, som skötas af gossar,
hvilka ha att sätta in träet i
svarfven, hvarefter densamma me-
dels fasonstål svarfvar alla delar
mekaniskt. Hur går det då med
svarfveriarbetarne? Många af dem
ha ju gått och trott att handarb-
etet aldrig skulle utträngas af ma-
skinarbetet och tänkt sig vara
litet skrämsigt undantagna bland
s. k. konstyrken.

Likåsa med bildhuggeriarbeten.
Äfvén inom den branschen utföras
ornament o. d. i maskiner till
tiondedelen af det pris en hand-

arbetare måste betinga. Dessa
yrkesutöfvare ha väl ändå trott
sig i det längsta kunna bli be-
friade från maskinkonkurrensen.

Detta och många fler exempel,
som skulle kunna upprepas i
oändlighet, tala tydligt för icke
blott möjligheten utan äfvén för
nödvändigheten af inskränkning i
arbetstidens längd. Eller hvarför
skall människosnillet arbeta på
uppfinnandet af nya maskiner och
ideligen nyare upptäckter på ke-
miens och elektricitetens område,
om icke till nytta för hela mänsk-
ligheten?

När en ny maskin sättes upp,
som tillvärkar produkter i ännu
större mängd och för besparing
af lefvande arbetskraft i ännu
större grad än en äldre maskin,
skall icke då detta bli till nytta
också för arbetarne utan endast
för fabriksheerrar, aktieägare?

Den, som ändock, trots de kla-
raste bevis för riktigheten af teo-
rierna om åtta timmars normal-
arbetsdag, håller före att vi de-
monstrera för orättfärdiga fordrin-
gar, kan med skäl betecknas så-
som en hårdhärtad egoist, en som
hålst ser att arbetsklassen skall i
uppfinningarnes och den mångbe-
prisade civilisationens ljusa tids-
ålder stå kvar på den gamla slaf-
viska ståndpunkten.

Där kommer en ung eller me-
delålders arbetsför man och söker
arbete; han har kanske familj,
vänder sig till en fattigvårdsföre-
ståndare för erhållande af någon
hjälp, barnen äro nära att för-
frysas i den stränga vintern, litet
ved för tillfället kunde han väl
få, kanske det snart blir något
arbetsstillfälle, eller husvärden ho-
tar med utvärkning för det räste-
rar på hyran. Och svaret blir
alltid att han är ju ung och ar-
betsför, om han bara ville ar-
beta, fattigvården är till för att
hjälpa endast gamla och sjuklin-
gar. Arbetslöse man, tag ett rep
eller revolvren, samhället behöf-
ver dig ej, maskinerna ha gjort
dig arbetslös och åstadkommit öf-
verproduktion därigenom att den
stora arbetsklassens köpförmåga
minskas eller kan ej hålla jämna
steg med utvecklingen. Sedan
du är ur vägen, skall samhället
bli tvunget att uppföda barnen,
tills de bli så stora, att någon
fabrikant kan använda dem att
passa den ena eller andra maski-
nen, men ju mer de växa till,
dess större fordringar få de och
bli i sin tur för gamla innan de
hunnit medelåldern.

Samhällsförmögenheten växer,
men hvart tar den vägen? Det
klagas öfver att det är ondt om
pängar, men de ha väl dock ej i
en hast blifvit utnötta, hvar fin-
nas de då?

Det är affärskriser, men hvem
åstadkommer dem? Hvem får
lida mest utaf detta osäkerhets-
tillstånd, om icke den medellöse

arbetaren? De, som ha den största kapitaltillgången, gå ur dessa ekonomiska kriser med ännu fler trumf på hand att vinna i det vilda spelet om millionerna, ty småindustrierna och de enskilda handtvärkarna ha stupat i striden, allt fler af de *egna* handtvärkarna få gå ifrån det lilla de ha och söka sig in på fabriken.

När arbetareorganisationerna samla sig under sina fanor och standar första Maj, demonstrera de för erhållande af den förnämsta medborgarrätten, rätt att deltaga i val till den lagstiftande församlingen och den lika viktiga fordran för ett lyckligare samhällstillstånd:

8 timmars normalarbetsdag.

L.

Lifvets spöke.

Gråa spöke, stygga häxa, med förvridna hemiska drag, dina offer grymt du dräper tum för tum och dag för dag. Hvar du vandrar, där du dväljes, i det rof du slår din klo, du till sista droppen suger lefnadsmöd och hjärter.

Oket du på skuldran lägger, blacken du om foten slår; hycklad ödmjukhet och fromhet växa upp i dina spår. Glad frimodighet ej trifves mer hos den du gör till din, och hos mången brottets märke bränner du för allt id.

Uti gränders unkna nästen och vid råa orgiers larm bofast är du — lägger barnet till din tomma, vissna barn. Men där innerst i en hälögd blick, som intet uttryck bär, tändes då en glimt af uttryck, som osäglig smärta är.

Allt det ve, som du har blottat, allt det kval, som du har gömt, all den lycka, den du krossat, allt hvad fagert som blef drömdt hoppets spåda brodd, som skulle lifvets gyllne mognad nå, kväfde gnistan, som i flammor högt mot himlen skulle slå. —

Kunde allt det bittra samlas, som du låtit flöda ut, bottenlöst som träsket blef det, och som hafvet utan slut. Lifvets vrångbild, gråa spöke, i hvars spår blott törnen gro, är din gärning ej fullbordad — längtar du ej snart till ro? Likt en läderlapp du breder dina vingar skygg och stum. Fattigdom, skall dag ej randas, då för dig ej mer fins rum!

Steffen.

Normalarbetsdagen i en rysk fabrik.

I en redogörelse till Sällskapet för handels och industriens befrämjande i Ryssland uttalar ledaren för den stora pappersfabriken i Dobradusch, direktör Stulginsky, följande:

På grund af egen erfarenhet kan jag icke vara ense med dem, som påstå, att en inskränkning af arbetstiden skulle ha till följd, att arbetarne mer besökte krogarna, eller att de skulle företaga sig sådant, som inväskade menligt på deras moral.

I 20 år har jag nu varit ledare för härvarande pappersbruk, där det arbetas natt och dag. Till maj månad år 1894 utgjordes hvardera arbetsskiftet af 12 timmar. Men för ett och ett halft år sedan beslöt jag att förkorta dagsskiftet till 9 timmar samt att nedsätta natt-arbetstiden till 8 timmar.

Följderna därav voro, icke blott att arbetarne upphörde med sin dryckenskap, utan ock att den lilla fabriksstadens krog måste stängas i brist på kunder. Frimåndagarna ha så godt som alldeles upphört. De äldre arbetarne använda sin fritid till att sköta sin lilla jordbit, som de förut bortarrenderade, och de yngre använde tiden till studier. Dessutom samlas de till sång- och musikmöten. Och vid de föredrag, som rått ofta anordnas af stadens präst, äro ofta 4- till 500 arbetare närvarande.

Med den längre arbetstid vi förr tillämpade var allt detta omöjligt. Tven öfveranstängd arbetare har icke sinne för något annat »nöje» än det, som för ögonblicket skänkes honom i glaset, men som för hvarje gång slappar honom mer än förr.

Örebro.

Kristliga arbetareförbundet agiterar, men med liten framgång. Det var för en tid sedan i metodistkapellet föredrag om: »De troende arbetarnes mål», hvilket resulterade i, kort sammanfattadt: varen all mänsklig ordning underdånig för Herrans skull, o. s. v. Men det kan ju lätt hända att »ordningen» behöfver reformeras; så har hänt och kommer att hända.

Nu väntade vi på ett annat föredrag om: »De troende arbetsgifvarnes mål», men därpå blef intet, i stället talade pastor Rudström i baptistkapellet tredjedag påsk om »social kristendom».

Såsom föredragstext började han med »En människas lif beror icke därpå att hon har många ägodelar». Började med en historisk revy från Jesu tid. Den svagare var den starkares slaf. Människan hade inga rättigheter som människa. Ingen frågade efter slafven, han betraktades såsom ett djur med själ. Plato ansågs som en vis man, han förordade barnamord långt före Kristi tid. Då kom Jesus och predikade frälsning för alla, ej för enskilda utan hela samhället gällde hans evangelium och han valde sina lärjungar och apostlar bland de fattiga. Äfven i den tiden, liksom nu, traktade man endast efter rikedomar, och efter egendomen uppskattades en människas värde.

Vi ha ännu ej lärt oss den sanningen, att rikedom ej skapar mannen. Vi stafva ännu på kristendomens abed. Från det stora mönsterlandet i väster ha vi fått gradbeteckningen på människovärdet, där frågas blott huru många dollars mannen har och så mycket är han *värd*, ej om han har bildning eller är en kristen.

Man ser så ofta i dödsrunorna om uppkomlingar, att den mannen »var född af *fattiga* men *ärliga* föräldrar». Ganska betecknande, såsom ville man uttrycka, att vara rik det är att ej vara ärlig.

Kristus var publikaners och syndares vän. När alla människor föraktas skökan, så fins det en som vill taga henne emot, men hennes förförare skola bli evigt förbannade. I alla trängsmål har han lofvat hjälpa och den sociala frågan löser han, om man beder rätt.

Om en fluga släppes i ett glas och man lägger handen öfver, så stöter flugan emot på alla sidor och tror hon skall komma ut, men den enda utvägen är uppåt, där fins friheten. Människorna äro fångna och längta efter frihet och den är också önskvärd, men de glömma den enda räddningen som fins däruppe och medlet är sann tro och tillbedjan.

Kristliga arbetareförbundet vill lösa kärlekens problem och tror att de skola kunna lära sina medmänniskor i kristlig kärlek öfva rättvisa; därmed äro de sociala frågorna lösta.

Skall en förbättring i de sociala missförhållandena inträffa, så måste den komma från Gud, det har han lofvat och hans ord och löften skola bestå.

Ordföranden avslutade med bön, hvori sades att synden är grunden och orsaken till alla orättvisor, men Herren har lofvat frälsa syndare, och då skola också orättvisorna försvinna.

Föreningens program upplästes, och framgick därpå bl. a. att den skall skydda sina medlemmar mot ekonomisk förlust under strätker och lockouter, hvori de oförskyllt kunna bli indragna, samt motarbete klasskampen.

Huruvida föreningen skall lycka med detta, får framtiden utvisa. Medlemsantalet är obetydligt, upplästes det, men man hoppades få fler snart.(?)

Det stora flertalet arbetare vända nog sitt inträde åt annat håll, hvartefter de börja inträssa sig för de sociala frågorna.

Faninvigningsfästen i godtemplarhuset på Fredsgatan om söndag, hvarom annons i denna tidning närmare upplyser, torde kunna påräkna talrikt besök, särskildt af medlemmar från alla de andra fackföreningarna, hvilka därmed böra visa sitt inträde för saken. Att alla skrädderiarbetare och arbeterskor infinna sig är ju klart.

Ett supigt och oordentligt lefnadssätt beskylldes snickare Jansson för i platstidningarne; detta skulle vara orsaken, hvarför han gick och dränkte sig i Lillån, men det lär vara oriktigt. Han var utarbetad, orkade ej slita mer, hade tråkiga familjeomständigheter att dras med, så tog han sig några »tröstare» men lifvet blef ej gladare för det, allt af svårigheter och det som tynger den fattige tog öfverhand och så gjorde han pinan kort. Endast den oöprofvade kan fälla hårda domar.

Val af två stadsfullmäktige skall snart förrättas i Örebro. Under nuvarande orimliga rösträttsförhållanden är det ju ej tänkbart för arbetarne att bilda någon opinion, men nog kunde det behöfvast en liten uppblandning bland vederbörande, där bank-, grosshandlare- och tomtspekulationsinträsen äro allt för starkt representerade.

De 13 millionerna förslå ej. Riksdagen har af det i fjor beviljade anslaget på 13,200,000 kr. till ny krigsfartygsmateriel för nästa år anvisat återstående 7,823,500 kr.

Till svar på en förfrågan af hr Waldenström, om regeringen ämnade använda en del af detta anslag till byggande af ett tidsenligt sjukvårdsfartyg, meddelade sjöministern i andra kammaren, att anslaget ej räckte ens till det därmed afsedda ändamålet, utan att riksdagen finge bereda sig på att nästa år nödgas bevilja ett fyllnadsanslag.

I katekesfrågan. Såsom ett apropos för dagen till Waldenströms motion i riksdagen om katekesundervisningens borttagande kan citeras följande resolution från ett möte af baptistpredikanter i Sundsvall för några år sedan:

»Enär en del föreningsmedlemmar möjligen göra sig skyldiga till den oarten att försumma tillhandahålla sina barn undervisning i vanliga folkskoleämnen, uttalar mötet den mening, att församlingarne i sådant fall böra ingripa och rätt leda dessa felande. Dock uttalar mötet därjämte som sin oförgräpliga mening, att baptistförbundet bör enigt arbeta för en sådan reform i nu gällande lag, att religionsundervisning uteslutes från folkskolans vanliga ämnen. Och anser mötet att en sådan reform bäst påskyndas därigenom, att alla baptister förbjuda religionsundervisning i folkskolan för sina barn och enigt underkasta sig de lagliga följderna af detta förbud, hvarigenom de ådagalägga öppen protest emot en lag, som tydligen icke hvilat på det allmänna rättsmedvetandets grund.»

Unga flickor varnas. Agenter resa omkring i Sverige och värfva unga flickor, dels för en kvinnoarbetsutställning i London, dels till Parisutställningen, men Fredrika-Bremerförbundets styrelse varnar för dylika agenter, ty det kan hända att afsikten är narra unga flickor ned till vissa trakter i Syd-europa för att instängas i harem och gå en eländig framtid till mötes.

Fackföreningarna erkända af staten. Till den förlikning — skrifer Politiken —, hvarmed lockouten i fjor afslöts, knöts en tilläggsbestämmelse af innehåll, att en permanent skiljedomstol skulle upprättas. Denna skulle bestå af 7 medlemmar, af hvilka hvardera parten väljer 3 utanför den ifrågavarande organisationens styrelse, och ordföranden väljes af dessa sex i förening bland landets jurister.

I denna tilläggsbestämmelse döler sig lockoutens hufvudresultat. Genom den förändrades absolut lagstiftningsmaktens ställning till arbetareskiljedomstolar.

Nu har riksdagen upphöjt förslaget om arbetareskiljedomstolar till lag, och kungen har stadfäst densamma. Härigenom äro fackföreningarna erkända som arbetarnas organisation, hvilken man bekläder med rätt att välja domare, som har myndighet att inkalla vittnen, hvilka med lagens stränga tvång förpliktas att tala sanning.

Arbetare, Gören Edra uppköp hos denna tidnings annorsör.

uriren

Hvad är kapitalism?

Här är svaret.

Det ser ut som om den »socialistiska framtidsstaten» skulle vara oss mycket närmare än hvad de flesta utaf oss ana. Men besynnerligt nog är det icke de socialistiska arbetarne, som här kunna fordra hedern af att ha gjort något mera betydande inlägg till sitt ideals förvärligande, det är i stället Amerikas kapitalister som i kampen för profit ha fällt utslaget genom att centralisera den samhälliga produktionen. Då socialdemokraterna ha talat om att låta staten öfvertaga den enskilda företagsambeten, ha de alltid mötts af dessa, som förklarar det vara vansinnigt att tänka sig möjligheten för staten att öfvertaga och sammanslå alla de otaliga små företagen till ett.

Men det är just detta som de amerikanska kapitalisterna ha gjort: de ha bildat stora panningebolag och köpt upp de största företagen i en gifven bransch. Sedan ha de gått löst på de mindre företagen eller konkurrerat ihjäl dem, för att sedermera vara ensamma herrar på täppan samt ensamma kunna bestämma priserna.

På några få år ha dessa kapitalistbolag, eller som de kallas, »trusts», vuxit upp som svampar ur jorden.

En amerikansk tidning har gjort upp följande minneslista:

Jag soffer i en säng, gjord af en 12,000,000 doll. trusts.
Jag nyttjar underkläder, gjorda af en 30,000,000 d:o d:o.
Jag begagnar byxor gjorda af en 300,000,000 d:o d:o.
Jag brukar skjortor, gjorda af en 100,000,000 d:o d:o.
Jag går med skor, gjorda af en 125,000,000 d:o d:o.
Jag går på mattor, gjorda af en 10,000,000 d:o d:o.
Jag snyggas upp mig med en kostym, gjord af en 8,000,000 d:o d:o.
Jag drar på mig strumpor, gjorda af en 30,000,000 d:o d:o.
Jag brukar tändstickor, gjorda af en 20,000,000 d:o d:o.
Jag bränner fotogén, såld af en 90,000,000 d:o d:o.
Jag äter hafregryn, gjorda af en 3,400,000 d:o d:o.
Jag brukar sked, gjord af en 50,000,000 d:o d:o.
Jag äter socker, gjordt af en 40,000,000 d:o d:o.
Jag dricker mjölk, såld af en 10,000,000 d:o d:o.
Jag spisar kex, gjord af en 55,000,000 d:o d:o.
Jag äter bröd, bakadt af en 150,000,000 d:o d:o.
Jag äter kött, såldt af en 50,000,000 d:o d:o.
Jag kyler min mat med is från en 117,000,000 d:o d:o.
Jag har tapeter i mitt rum från en 50,000,000 d:o d:o.
Jag bor i ett hus, tegelstenarna gjorda af en 8,000,000 d:o d:o.
Jag begagnar galoscher, gjorda af en 50,000,000 d:o d:o.
Jag får min likkista gjord af en 18,000,000 d:o d:o.
Jag får timret till den från en 20,000,000 d:o d:o.
Jag får min grafsten, gjord af en 20,000,000 d:o d:o.
Jag skrifer detta på papper, gjordt af en 40,000,000 d:o d:o.

Enligt de amerikanska tidningarna lär det allaredan finnas mellan 100 och 150 »trusts» därstädes. De organiserade arbetarne taga emellertid saken jämförelsevis lugnt, under påpekandet af utvecklingslag, som enligt hvad socialdemokraterna städe ha förklarat ger sig tillkänna därigenom att storkapitalet slukar upp småkapitalet för att till sist samla sig i allt färre händer. Den som nu hårdast sitter i klämman är småborgartypen; dessa borgare som alltid ha talat så vackert om idoghet och sparsamhet samt den härigenom uppkommande själfständigheten.

Hvad är deras själfständighet nu? Grusad, slagen i spillror af en panningekombination, emot hvilken de stå lika maktlösa som den enskilde arbetaren emot sin arbetsgifvare.

Man minnes kanske den lättnadens suck som våra »bofasta» uppgäfvos efter att ha läst *Bernsteins* kritik öfver en del socialdemokraters uppfattning, att denna uppslukningsprocess skedde fortare än värligen var fallet och genom hvilken utvecklingsprocess det nuvarande samhället skulle falla sönder af sin egen oförmåga att kunna hålla samman. Men äfven i socialisternas djärfvaste drömmar har man icke kunnat förutspå sådana resultat som dem vi nu kunna inrapportera från det stora landet i väster, där kapitalisterna genom öfverdrifven girighet gifvit folket en praktisk hjälp till förvärligandet af den socialistiska statsformen.

L—ey.

Om de kände sin styrka!

Hvar gång sådant inträffat som nu i Österrike, går det en konvulsivisk skälfnings genom samhället, en dödsångestens och det onda samvetets förfärliga tanke: Hvad skall hända, om det tålige lastdjuret blir ett rasande vilddjur!

Men det behöfver icke gå så långt, för att ångesten skall vara motiverad. Lastdjuret behöfver bara vägra att ställa sina muskler till samhällets tjänst, strax börja förlämnings symptomen i hela dess organism att göra sig förmärbara, strax vacklar på sina grundvalar hela dess stolta guldkultur. Denna kolsträjk har endast pågått några få dagar, men ändå, hvilken stagnation och rubbning har den icke redan vållat i trafik och fabriksdrift, ja, i alla samhällets lifsfunktioner! Hur skulle det då gå, om den kunde utsträckas till veckor och månader!

Är manne icke detta ett slående bevis på arbetarens ofantliga betydelse och uppgift i detta samhälle, där han ännu hålles nere på djurets ståndpunkt och i hvarje fall alltjämt betraktas som en paria? Dessa stolta börsmatadorer, dessa guldsmidas diplomater, dessa oerhörda rikedomar, denna glänsande stats- och privatlyx — det behöfves bara några dagars inställt arbete, det behöfves bara, att några tiotusental af dessa föraktade arbetare låta sina trötta armar hvila en stund, för att hela denna stat och glans och rikedom skall vackla som en rö för vinden eller som huset på lösan sanden, när stormfloden kommer.

Jätten Atlas behöfver bara göra en liten ansats att sätta sig till hvila en stund, för att hela det på hans skuldror hvilande himmelriket, med troner och kassakistor, knektar och präster, skall hota att remna i sina fogar.

Och ändå mena de styrande herrarna att slafvarne skola stå i tacksambets-skuld till dem och samhället, och prästerna förmana de förtryckta att vara »underdåniga all mänsklig ordning för Herrens skull».

Vi hörde en gång vid en stor folkdemonstration i hufvudstaden en person, pekande på massan, säga: »Tänk, om de där kände sin styrka!» Ja, tänk! Tror man då inte, att den känslan skall komma en gång?

Hvarför då icke i tid söka göra en *människa* af lastdjuret, innan det blir ett vilddjur, hvarför då icke släppa fram arbetaren till hans rättmätiga andel i en kultur, som icke en enda dag kan bestå utan hans arbete, som ramlar som ett korthus, så snart hans muskler vägra att göra tjänst? Hvad nu föriggår nere i Österrikes kolgrufvedstrikt är ett »memento mori» för detta tanklösa, egoistiska, orättfärdiga kapitalistsamhälle, den ristning, som går genom hela dess organism, är ett varnande förebud.

(Hall-P:n.)

Motsatser.

Af Wilh. Weitting.

(Öfversättning för Landskrona-Kuriren.)

Dessa människor med deras improduktiva arbete och raffinerade njutningar äro orsaken till att vårt arbete förökas och våra njutningar förminskas.

De förbruka, hvad vi frambringa, de ha ämbeten och titlar, och vi ha intet annat än våra ärliga namn; de ha rätt och vi ha alltid orätt!

För dem allt, hvad de önska, för oss återstoden!

De fina bakvären och tårtorna, de dyrbara pastejerna, vildt, fiskarne och sydfrukterna, de finaste likörerna och vinerna samt andra delikatesser äro för dem.

De härliga palatsen med marmorpelare, de dyrbaraste möblerna, målningarna och mattorna; de eleganta husen vid stadens vackraste gator, de rymliga våningarna fulla med prydnader, de lockande trädgårdarna med fontäner och marmorstatyer, med drifhus där orangerna glöda, allt för dem.

Tapeterna, förgyllningarna och prydnaderna i rummen, sidenförhängena kring de mjuka bäddarna, som svälla af ejerdun, de dyrbara spetsarne, som kostat årslångt arbete, allt är för dem.

De fina handskar, hvilka den eleganta herrn och den eleganta damen blott begagna en gång och för hvilka den fattiga sömmerskan kanske fått 15 öre i arbetslön, dessa äro för dem, som intet uträtta; en daglön af en eller ett par kronor äro för oss, för våra hustrur och våra barn, som få sitta krökta öfver arbetsbordet från tidig morgon till

sena kvällen för att de skola kunna spatsa fram i sina eleganta dräkter.

De konstnärligt arbetade varorna, de rikt utsirade guld- och silfverpjäserna, smyckena af diamanter och pärlor, de rika biblioteken med sina smakfulla böcker, de eleganta hotellen, de fina fäst-salarne, de främsta platserna på konserterna och teatrarne äro för dem. För dem finnas sanatorier och badorter, där de kunna njuta vårens och naturens färging, för dem offra vi våra krafter och för dem rullar blodet i våra ådror, för dem offra vi vår egen ungdom, för dem offra våra kvinnor sin ungdom och skönhet, för dem är allt som är nödvändigt, nyttigt och angenämt.

När de ha allt detta, hvad blir då öfver åt oss?

De smutsiga bäddarne med de grofva lakanen, de hårda halmsäckarne och träsängarne äro för oss.

De sönderbrutna, maskstungna möblerna, de förfallna kyffena med fuktiga väggar, smutsiga och sönderbrutna fönster med utsikt till de kala murarne eller en takränna äro för oss. De tunna skorna, byxorna af mollskin med lappad bakdel och stora knän, hattarne, som skifta i alla regnbågens färger, äro för oss.

Korfvarne gjorda af fördärfvat kött, den frusna potatisen och de fördärfvade roforna äro för oss.

Köttet af den gamla kon, som ej mera kunde lämna mjölk, af kalvarne, som dött strax efter födseln, af fåret, som dött af ålderdomssvaghet, äro för oss.

Allt, som fördärfvats och förfarits, är för oss, de ta köttet och kasta benen till oss, de äta brödet och vi få smulorna; vi som arbeta och gifva dem möjlighet att njuta äro trålar och de äro herrar.

För det arbetande folket har jorden blifvit en jämmerdal, full af elände och umbäranden. Det beror på oss själva, om detta olidliga tillstånd skall fortvara.

Hvad skall man blifva?

När man i skolan pluggat ut Och man skall in i världen klifva, Då gäller det fundera ut Hvad tusan hakar man skall blifva!

Skomakar'n kan nog få ruljans, När han till mestare fått gno sig, Och om på någon leverans Till kronan han kan lyckas sko sig.

„Som man är klädd, så blir man bädd“, Det kan till välstånd skräddar'n föra; Vål påstås det att han är rädd, Men klä folk törs han ändå göra!

En bagare har svårt, han ska' Ju knåda in på kvällen sena; Han står sig likväl ganska bra, Fast han står — lite in med knäna.

En bryggare är bara till Att göda Ölephesers skara. Han må nu vara hur han vill, Men jästfri får han inte vara.

En garfvar, fast han förelädd Af medgång yfs i garfvarskruden, På motgång vara bör beredd, Ty han kan också „få på huden“.

Att köpman bli, det dumt ej är, Dock bör man kunna spekulera; Det fordras blick att veta när Man skall — i rättan tid cedera.

Hur frestande bli militär, Få kräma sig med dragen klinga! Men det är dock ett fans besvär Att både stå och gå — och springa.

En läkare dock bäst lär ha, När friskt man dör är han belåten; När man är dålig, är han bra, Fast mången — räcker tungan åt'en.

Man kan ju också bli artist, Ty han ibland rätt bra sig reder, Men när det blir i kassan brist, Ja, då — då får han „sluka väder“.

Bli präst jag tror ej mången vill, Se'n fan han blifvit blott en sägen... Ty finns Hin Håle inte till, Hvart vill då prästerna ta' vägen!

En ämbetsman med pannan gnor Så flitigt, går ej öfver märket; När han arbetar, som man tror, Han hvilat sig — i själfva väcket.

Minister kan han sedan bli, Blott efter vind man vänder kappan; Dock kan man falla, ett tu tri, Ty det är hin så halt i trappan.

Bli kung riskabelt är minsann, Om ock man får i purpur trona, Ty ruskar folket på sig, kan Det kanske ruska af hans krona.

Nej, bäst är, tror jag, surra kring, En fattig fan i världen stora, Ty har han också ingenting, Så har han — intet att förlora!

*) Följande glada visa af den på gamla dagar så allvarlige skådespelaren Thegerström, som haft afskedsrecett å k. teatern i Stockholm, förtjänar att återgifvas. Visan sjöngs visserligen för några år se'n af en John Bertman m. fl. kuplett-sångare, men torde sedan ha fallit i glömska.

Om lag för gifta kvinnors fabriksarbete.

En undersökning har nyligen gjorts i Båden om gifta kvinnors arbete i fabrikerne. Den framstående fabriksinspektören dr Wörishoffer har funnit att 1894 voro i fabrikerne sysselsatta 10,878 men år 1898 däremot 14,198 gifta kvinnor. Ökningen beror på *otillräckligheten af familjefaderns förtjänst för familjens nödvändiga behof*.

Den ekonomiska utvecklingen har beröfvat de gifta kvinnorna möjligheten att jämte de dagliga hushållsbestyren genom hemarbete bidra till familjens uppehälle. De saker, som förut förfärdigats hemma, fås nu billigare genom köp, men pengar måste anskaffas därtill och människens förtjänster räcka ej för de ökade behoven.

De lönestegringar, som erhållits på senare åren, hafva icke i lika grad kommit kvinnorna till godo som männen.

I allmänhet är arbetstiden för gifta kvinnor 11 timmar om dagen i de industriella där det annars skulle medföra rubbning i fabriksdriften, om undantag skulle göras för enskilda medlemmar.

I väfverierna kan medgifvas en halftimmes förlängning af middagsrasten för gifta kvinnor, men i spinnerierna skulle arbetskrorna kunna förlora sin plats, om de med eftertryck framställde en sådan begäran. *Det lagtvungna införandet af en och en half timmes middagsrast* är det enda som hjälper i sådana fall.

Familjerna få lida för gifta kvinnors sysselsättning i fabrikerne, barnen försummas och uppväxa i vildhet, men man må icke beklaga sig öfver ungdomens förvildning så länge båda föräldrarna måste gå på fabriken för att uppehålla existensen.

Att erhålla en förbättring i dessa missförhållanden genom ett lagförbud mot gifta kvinnors användande i fabrikerne, är ännu så länge en omöjlighet.

Det enda botemedlet är höjandet af lönerna.

Det har exempelvis ådagalagts att höjandet af lönerna bland Englands bomullsväfvare har varit det rätta medlet att föra de gifta kvinnorna från fabriksarbetet och återgifva dem till hemmet och barnens skötsel.

Den berömda kännaren af arbetsförhållanden, dr Wörishoffer, säger uttryckligen att *arbetstiden bör ordnas genom staten* och att hand i hand därmed bör gå en allmän löneförhöjning. Högst 10 timmars arbetsdag för alla arbetskror, föreslår dr W.

Beaktansvärda ord.

„Om du är svag eller har lyte till kropp och själ, så gift dig inte, på det ej det onda skall gå i arf åt dina efterkommande“, säga de nyaste moralisterna. Och samvetsgranna människor granska både utan och innan och finna de något fel, så gifta de sig ej. Men människor med mindre samvete, de strunta i moralen och gifta sig. Följden! Jo de samvetsgranna dö ut och de samvetslösa föröka jorden.

Förföljelsen framkallar revolten, när en ämbetsmyndighet använder sina tvångsmedel mot en åsikt, hvilken som helst, uppeggar den alla andar, som äga något värde till ett öppet beaktande af denna åsikt. Det finns hos oss alla en böjelse att harnas öfver hvarje tvångsband inom andens område. Denna böjelse kan gå ända till raseri; den kan bli en orsak till många brott. Men den sammanhängande med allt ädelt och stort i vår natur.

Benjamin Constant.

Idealitet är att lefva för de ideal, som genomglödadt ens medvetande, att icke kränka detta sitt medvetande genom anslutning till ideal, dem man djupt förnummit som varande lägre.

Ellen Key.

Det är med de maktägandes goda afsikter liksom de heligas samfund. Det finnes i tredje trosartikeln, men inte anordnades.

Om det finnes en idé, som erfarenheten bekräftar, är det idén om denna repulsionskraft eller, för att säga, denna spänstighet hos människooanden, som kommer honom att uppressa sig mot hvarje försök till förtryck. Bestridt i alla tider af ytligheten och lättisinnethet, har denna tanke dock hämtat ny styrka i handelsernas vittnesbörd; och det är, om jag vågar uttrycka mig så, fuktad af blod och tårar och med en svit af smärtsamma minnen, som han från tidevarf till tidevarf framställer sig för oss, alltid utsatt att blifva misskänd och alltid enst utpräddande ånyo, därför att han är sanning. Människoanden är ett fritt väsende, frihet är dess grundkaraktär, ett oförstörbart element i dess natur. Han vet, att han kan missbruka sin frihet, men han vet ock, att han ej kan existera utan henne.

Alexander Vinet.

„Mig veterligt finnes icke i historien något så stötande för det mänskliga förnuftet som den moderna tanken, att man genom att „köpa på den billigaste marknaden, sälja på den dyraste“, skulle hafva funnit en användbar princip för nationalekonomien. „Köpa på den billigaste marknaden!“ Ja, men hvad är det, som gör marknaden billig? Om ditt hus och hem härjas af eldsvåda, kan man erhålla billig träkol af takbjälkarne. Mursten kan erhållas billigt på gatorna efter ett jordskalf. Men kan man säga, att eldsvåda och jordskalf äro nationella välgärningar därför att man kan köpa billigt, då de härjat och ödelagt? Och, om en vara är billig, kan man vara förvissad om, att då man drager täckelset undan, få se en eller annan ödeläggande eld, som gått fram öfver mänsklig glädje, eller ett eller annat jordskalf, som skakat den mänskliga lyckan.“

„Vi, som tillhöra de så kallade bildade klasserna och anse oss vara den högsta och bästa delen af samhället, vi kunna lättast förstå förhållandet mellan oss och de öfriga samhällslagren, när vi från parkettens bänkar se det verkliga lifvet, jämfördt med Shakespeares bilder af det samma. Reser jag upp och ser mig om, så förundrar jag mig alltid öfver, att mängden på parter och galleri låter oss behålla våra platser i logerna och på parketten. Tänk blott riktigt efter! De, som sitta bakom oss, de ha frambrakt alla våra lifsmedel, de ha byggt alla hus, och deras kvinnor sy vårt linne och tvätta det. Vi ha kanske sändt en bland dem för att köpa, de bästa platserna åt oss, och vi ha låtit en af dem kora oss till teatern i slask och köld, och dock sitta de där så tålmodigt bakom oss och låta sig nöja med, hvad de kunna få se och höra från sina obekväma platser.“

John Ruskin.

Den största förbrytelsen är att vara fattig. Den blir straffad utan hänsyn till förmildrande omständigheter.

Enighet är mycket bra, men enighet till hvarje pris och under alla omständigheter betydligt stillstånd, moralisk försumning och död.

N. W.

Spjånde blickar från Storbron i Kronebro.

„Af ören blifva kronor.“

Det här skulle nu bli likasom en krönika eller ett »causeri», som Jörgen brukar säga!

Af små orsaker bli stora värkningar. Till påsk utkom en »kurir», den första; ingen kunde väl tro att af denna lilla orsak skulle bli så stora värkningar. Först brast ett stycke sten på en af bropelarne under Storbron och sjönk sedermera, eller om han följde med strömmen till Skebäck; underliga ting skola ju hända i de yttersta tiderna, och att det nu ändtligen är på världens sista tid, det ha vi Fransons, Efraims döttrars och adventisternas med flere domedagsprofeters vittnesbörd som bevis för. Troligt är dock, att bemålde sten, som ju på sitt vis hörde till samhällets stöttepelare, gick med Davids höns under isen, som ordstäfvet säger.

Och sedan kom den stora öfversvämningen. Inte hade det hänt förr, att folk kunnat ro med båtar mellan byggningarna å väster, men nu kom det som en syndaflod.

Och de store bäfvade och beslöto sines emellan omöjliggöra, det något mera skulle få tryckas af dylikt samhällsolycksbringande tidsningsalster.

Ty hvad kan blifva af den plantan? Den torde i vägrönskans härliga dagar växa till ett stort träd och sträcka sina rötter vida omkring. På dess grenar kunde fåglar komma att sjunga toner, som ej voro smekande.

icke kunde det håller gå an att de små tingestar, som typer eller stilar kallas, och hvarförlutan numera ej en tidning kan tillvärkas, skulle få användas till ett tryckalster, som kanske komme att häda allt hvad heligast aktas och vördas i denna tid. Det heligaste är guldalfven.

Och ve den, som ej sjunger densammes lof. Mammonsguden straffar hårdt de som honom begabba eller bestrida hans vishet. Hans allsmäktighet är oomtvistlig.

Det stod dock ej så skrifvet i stjärnorna, att kronebroarne ej mer skulle få återse »Kuriren». Trots tryckningsförbud och motigheter kämpade den sig fram, ty den hade så många vänner, som väntade på honom. Skulle de bli besvikna? Nej, det ginge ej an och så är han nu här igen. Vänkretsen har ökat och de finnas som tro och vänta att den nykomne skall bli långlifvad. Den som lever får se, sa' han som kikade på kometen, inte någon i Kronebro utan en riktig komet, som astronomerna hade sagt skulle komma igen om 3,000 år.

Ja, nog skulle det vara mer till denna historia, men det kommer efter liksom det beryktade ölet.

K.

Rusten Eder till mangrannt deltagande i 1:sta-Maj-Demonstrationen.

Naturen.

Jag drömde en gång, att jag trädde in i en stor, underjordisk sal med höga hvalf. Där rådde en dyster skymning.

Midt i salen satt en majestätisk kvinna i en fotsid klädning, grön till färgen. Hon lutade hufvudet mot handen och syntes försänkt i djupa tankar.

Jag anade strax, att denna kvinna var — naturen själf, och i samma ögonblick greps jag af en helig rysning och andaktsfull vördnad.

Jag närmade mig denna sittande kvinna och gjorde en djup bugning. »O, du allas vår moder!» utropade jag. »Hvad tänker du på? är det på mänsklighetens kommande öden? Eller öfverväger du, huru hon skall ernå största möjliga fullkomlighet och lycka!»

Kvinnan riktade långsamt sina mörka, hofulla ögon på mig. Hennes läppar rörde sig, och hennes starka röst, klangfull som malmen, sade:

»Jag grubblade öfver, huru krypdjurens benmuskler skola få större styrka, så att de lättare kunna rädda sig för sina fiender. Jämnvikten mellan anfall och försvar är rubbad. Den måste återställas!»

»Hvad!» stammade jag till svar. »Är det detta du grubblar på? Äro vi, människor, då icke dina älsklingsbarn?»

Kvinnan rynkade sina ögonbryn och återtog: »Alla skapade varelser äro mina barn. Alla — alla utan undantag, äro de i lika hög grad föremål för min omvårdnad och min — förströelse.»

»Men dygder — förnuftet — rättvisan?» framstammade jag åter.

»Ja, så säga människorna!» inföll den klingande rösten. »För mig finns det hvarken godt eller ondt. Förnuftet är i mina ögon ingen lag, och rättvisan hvad är det? Jag har gifvit dig lifvet; jag skall framtaga dig det och gifva det åt andra, maskar eller människor. För mig är allt lika! Försvara ditt lif, så länge du kan och stör mig icke!»

Jag ville just göra en invändning, då jorden rundt omkring mig suckade doft och skalf. I det samma vaknade jag.

Ivan Turgenjew.

Våra ömmande vänner.

»Hvarför den socialdemokratiska rörelsen är af ondo, eller åtminstone icke på längden kan leda till något godt» — säga vissa i sitt eget tycke för arbetareklassen ömmande personer — är, att den så helt och hållet ignorerar den moraliska sidan af samhällslifvet och inte gör det minsta för att höja arbetarne till bättre och ädlare människor.

Ni socialister pocka nog på att arbetarne skola ha nya ekonomiska fördelar, men att de på samma gång måste bibringas ansvarskänsla gent emot andra människor och samhällsgrupper, det glömma ni, heter det, icke utan en viss anstrykning af öfverlägsenhet.

Man torde observera att här talas endast om dem som *tro* sig vara arbetarnes vänner, icke om dem, som begagna liknande talesätt till täckmantel för elakhet och skadebegär.

Hvadan nu en dylik uppfattning hos vännerna?

Ha ni hört anekdoten om hönan som utan att veta det rufvade ut ett gäsägg och som greps af förtviflan då gäsungen gaf sig ut i vattnet och lämnade fostermödrern kvar på stranden? Den stackars hönan hade alltid hört att vattnet var ett fruktansvärdt element; från hvilket ett respektabelt hönskreatur hade att hålla sig så fjärran som möjligt, och nu ser hon sin »egen afkomma» störta sig rakt i fördärfvet. Hvem kan förväns öfver hennes jämmar; hur kunde hon veta att ungen tillhörde en djärfvare ras?

I tillämpningen af detta på vissa något gammalmodiga arbetarevänner, ligger icke blott en önskan att göra dem löjlga, utan också ett erkännande.

Den riktningen, de tillhöra, har tvifvelsutan alltid varit välmående, och

säkert har den förr gjort en hel del godt och ärven förarbetat för det nya, som nu kommit. Men nu står den där i alla fall som den gamla hönan, ty arbetareklassen var af annat skrot och korn, än de gamla filantroperna och deras ännu lefvande ättlingar tänkte; när den nu börjar röra sig på egna ben, visar den sig vilja gå till helt andra element, än dem, som förr troddes vara de enda trygga och säkra.

För arbetarne dugde gu'bevars inte samma slags läsning som för »bättre», »moget» folk, inte kunde det håller lämnas åt dem att själfva bedöma sin ställning i samhället och deras förhållande till de andra klasserna. Nej, det skulle vara »läsning för folket», skrifter i katekesdogmstil, häst med viss religiös anstrykning, där det påstods, som för småbarn, att det och det är rätt, ty så har den och den auktoriteten sagt, men intet material lämnades, som kunde gifva den läsande en allmän öfverblick och tillfälle till att döma själf.

Se arbetarne voro så »omogna», att det måste sättas upp gränser, utanför hvilka deras tankar icke finge gå.

Beräkande egoistiska »samhällsbevarare» gjorde naturligtvis allt för att utbreda och främja denna uppfattning, ty de sågo hvarv dess konsekvenser ledde, nämligen till arbetarnes kvarhållande i trälöden.

Den nya tiden har brutit med dessa gamla åskådningar, och det är arbetareklassen själf som kastat undan skrankorna och med förtjussning störtar ut på de stora vidderna.

Bort med alla dogmer och trosartiklar och fram äfven till hyddornas söner med *allt* vetandets material, på det vi själfva må få se! Sådant har fältrovet alltmåra blifvit bland de breda lagren.

Det är därför arbetarebibliotek bildas så fort som föreningar uppstå, det är därför törsten stiger efter sådan litteratur, som är »populär» endast i den meningen, att den visar vägen längre framåt, det är därför som de stora städernas arbetaregrupper själfva anordna föreläsningaftnar och med jubel hälsa de modiga, fria tankens och vetenskapsens män, som våga och vilja gifva arbetarne ett *ärkligt* handtag på den madosamma vägen upp till vetandets höjder.

Bra blindar äro våra ömmande vänner, som antingen inte se att här försiggår ett bildningsarbete af större omfattning än någonsin, eller också tro att det kan bli till ondt för dess frihets och vidsträcktthets skull.

Genom detta bildningssträfvande blir arbetaren visserligen icke späll, eller moralisk, därför att »magistern sagt det», men han blir en fritt dömande varelse, som *förstår* hvad godt och ondt är och som skall göra det samhälleligt goda af fri drift, af samma skäl som alla *värkligt* bildade göra det.

Men det har en sida till, detta nya bildningssträfvande; det nivellerar, utjämnar, skillnaden mellan människorna; icke genom att draga topparne ned, utan genom att höja det som förut var lägre.

De ömmande vännerna borde knappast stå mammonskultens dyrkare och arbetarnes fiender till tjänst med att så ofta som de göra ropa sitt olycksbådande »kläfvitt».

K. G—n.

Utan vagnar, utan elefanter, utan ryttare och fotfolk segrar kvinnan genom sin skönhet och sina sidoblickar.

(Indiskt ordspråk.)

Kvinnan, katten och flugan äro af alla varelser de, som behöfva mästa tiden för sin toalet.

(Ch. Nodier.)

Smöret hjälpte. Det var för rätt länge sedan en landbrukare V., från Österlen, hvilken körde till staden med ett lass hö, i afsikt att afyttra det samma till där förlagda militärkommendering. Under vägen utbröt ett hållande regn, som gjorde att en stor del af höet blef illa medfaret.

Fanjunkare D—t (han, som var så lik Karl XV) kunde därför rakt inte köpa höet, ja, han behöfde inte hö på långa tider.

Bonden böjde sig då intill fanjunkarens öra, hviskande:

— Hr fanjunkare, jag har ett par marker smör med mig också!

— Hm, ja, kanske det är bäst att vi ta' höet då. Följ med till ryttmästaren!

På ryttmästare B—ns fråga om höets beskaffenhet, svarade fanjunkaren:

— Det är ett aldeles utmärkt hö! Och bonden plirade illmarigt med ögonen, mumlande den välkända satsen! — Smörja hjälper!...

Bo-sättningsartiklar, Glas, Porslin, Nysilfver, Nickel, Koppar-, Bleck- & Emaljerade Kär, Mejerikär m. m. biligast i J. E. Dahlstedts Bosättningsaffär, 25 Drottninggatan 25. Filial: 13 Storgatan.

Barmhärtighet.

I bred dubbelsäng med sidenfodrad »himmel» öfver sig ligger det unga äkta paret. Den ljusgula hänglampan kastar ett gyllene skimmer öfver deras friska, vackra ansikten. Den sista elden i kakelugnen blossar svagt upp och ger ett återsken på golfvets tjocka matta.

Utanför är det bitande kallt. Vinden far tjutande genom trädgårdens träd, skakar i portarne och piper i skorstenarne. Snön slår tungt emot villans rutor, hvilka skallra som om de skulle brista.

— Karl! hviskar hon plötsligt.

Han är nära att falla i sömn, men hennes röst väcker honom.

— Ja, hvad är det?

Hennes stämma skälfrer litet.

— Tyst... kan du icke höra... det är någon uppe på vinden!

Ett ögonblick ligga de stilla utan att andas. Man kan icke höra annat än vinden, som tjuvar, och snön, som yr, och han söker lugna henne med, att hon måtte ha hört fel.

Men icke lång stund därefter reser hon sig plötsligt upp.

— Karl... du får icke sova... hör du, det är någon däruppe.

Halft förargad reser han sig också upp och tysta lyssna de båda. Rör han sig det minsta, hyssjar hon genast åt honom. Öfverbevisad om att det icke är någonting skakar han emellertid på hufvudet.

Men det hjälper icke. Hon har nu en gång fått den idén, att det är någon, och då måste det också vara någon.

Då stiger han upp ur sängen och klär helt lugnt på sig.

Hon följer honom med ögonen, och ehuru hon mycket väl vet hvad han vill, frågar hon likväl:

— Karl... hvad är det du ämnar göra?

— Upp och se efter.

Hon ryser, men ser tyst på honom, medan han klär på sig. Först då han är färdig, stiger hon upp och klär sig i största skyndsamhet.

— Du får icke gå ensam, säger hon därpå — hastigt med skakande tänder. Han småler och går fram till henne, klappar henne smekamt och kysser henne.

— Du är ett barn, Karin min! Tror du verkligen att jag är rädd?

— Nej, icke du — men jag! hviskar hon och trycker sig tätt intill honom.

Så följas de upp tillsammans. Ute på trappan höres blåsten starkare. Det knakar i räckverket och fönsterhakarne. Lågan i lampan fladdrar oroligt upp och ned.

— Så obyggligt det är, Karl, hviskar hon nästan fram.

Han småler igen. Men småleendet är tvunget, och hans händer darra litet. Från torkvinden till vindskontoren vandrade de omkring. Intet levande väsen är att se.

Men just som de, lugnade, ville gå ned igen, får hon sikte på en hopkruken skepnad alldeles under takåsen.

I rädslan ger hon till ett litet skrik och rycker Karl våldsamt i armen, så att han är nära att tappa lampan.

Se, Karl — se!

Han stirrar åt det håll, hvaråt hon pekar. Och två stora våta ögon stirra honom till mötes, två stora ögon, som tycktes titta — titta som en hunds ögon kunna titta.

Han hostar ett par gånger, så lägger han kraft i stämman och ryter till:

— Hvad — hvad — ligger ni där efter?

Den sammankrupna skepnaden reser sig och sveper ängsligt omkring sig sina paltar. Ingen väst har han på sig, bar en smutsig skjorta, en jacka och ett par byxor, som hvad hålen beträffar icke lämna något öfrigt att önska.

— Hvad — hvad — ligger ni där efter, frågar jag, ropar Karl igen, liksom för att gifva sig mod.

Stackaren mumlar något om barmhärtighet och goda människor, medan han skakar i hela kroppen.

— Är ni en tjuf, eller hvad är ni? fortsätter Karl ifrigare.

Karlen börjar nu urskulda sig med vädret, som är så kallt, med bröstet, som gör så ondt, och han försäkrar, att han visste icke själf, hur han kommit dit upp — men dörren hade stått öppen, och utanför yrde snön honom in i ansiktet och på hans nakna bröst,

och kölden bet, så att benen blefvo styfva, och han längtade så mycket efter värme, därför hade han gått upp.

— I främmande mans egendom? Och det vågar ni? Vet ni, hvad jag kunde göra med eder?

Vid den stackars mannens utseende blir Karl djärfvare. Han återupprepar frågan:

— Vet ni, hvad jag kunde göra med eder?

En obeskriflig rädsla skönjdes i karlens våta ögon och slappa drag. Hans händer trefva skakande hit och dit, och knäppas till slut som till bön.

— Ja, jag vet det, stammar han. Ni kan ta mig — ni kan hämta polis — men var barmhärtig, låt mig slippa.

Detta återupprepade återopande af barmhärtighet irriterar Karl, och han står just i begrepp att gripa fatt i karlen, då Karin i detsamma lägger sin hand på hans arm och hviskar:

— Låt honom slippa, Karl, låt honom slippa.

En outhärlig känsla af tacksamhet lyser upp i den fattiges ansikte. Det är hopp för honom! Hans ögon ila frågande från henne till honom i ångestfull förbitan.

Då sträcker Karl ut armen och säger endast:

— Gå då!

Stilla smyger sig den fattige stackaren ned för trapporna, bärande i händerna träskor utan botten. Karl följer efter och stänger honom ute. Men Karin skyndar sig in i det varma rummet igen.

Och då så Karl en stund därefter sträcker ut sig under det varma täcket, tar hon hans hand i sin och säger helt sakta:

— Min snälla gubbe, det var riktigt vackert af dig, att du låt honom gå.

Karl känner sig smickrad, och med själfbelåtenhet i rösten säger han stolt:

— Ja, Karin min, många hade nog icke låtit honom slippa så lätt.

Och lampan kastar sitt skimmer öfver de två unga, glada ansiktena, medan utanför — i den isande blåsten och snön — en hemlös stackare vandrar på våta gator utan huld, utan skydd. (Landskr.-Kur.) J. K.

Hans musikaliska framtid. Den unge mannen:

— Efter moget öfvervägande har jag nu kommit till insikt om min verkliga kallelse. Jag vill inte bli jurist, musiken skall bli min lefnads mål.

Farbrodern:

— Nåja, eftersom du så vill... Men det säger jag dig, kom aldrig och spela på min gård!

Reseffekter,
alla slag,
Koffertar, Väskor,
Portmonnäer, Plånböcker,
Album m. m.

hos

A. P. Forsner,
Örebro.

Paraplyer,

alla slag
till priser under all konkurrens,

Regn- & Res-Kappor

hos

A. P. Forsner,
Örebro.

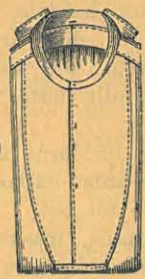
Stärkskjortor,

Nattskjortor och Chemisetter,

← eget fabrikat →

Kragar & Halsdukar,

bästa kvalitét,

hos

A. P. Forsner,
Örebro.

Hattar,

nya, eleganta faconer,

Sport- & Res-Mössor,

finaste fabrikat,

hos

A. P. Forsner,
Örebro.

Drottningen åker ju velociped

står det i bladen att läsa.

Tänk er hvad prästerna här med besked

skall öfver syndelsen läsa.

Ty —

för den som ska trampa en gump-hjuls pedal,

är till och med bredaste vägen för smal.

Begripligt.

— Titta på katten, som lurar där; så listigt han kryper...

— Tja, han tillhör också en hof-leverantör!

(Nya Nisse.)

Mans-öfver- & underkläder

snygga, välgjorda,

egen tillverkning, till möjligast billiga priser.

Atterlings bazar n:r 3,

midt för Stortorget, ÖREBRO.

L. J. MALM.

Stort lager af alla sorters

Herr-, Dam- och Barnskodon,

Ryska och Svenska

Gummigaloscher.

Beställningar och reparationer emottagas.

Prima materiel. 1:sta kl. arbete.

Billiga priser. Redbar behandling.

Högaktningfullt

Erik Johansson,

Rikstelefon.

15 Vasagatan 15.

P. J. Thelins

Speceri- & Diversehandel

(hörnet af Slotts- och Strömersgatan)

rekommenderas.

Henrikssons Tekniska
Fabriks i Örebro

tillverkningar tillhandahållas allmänheten

i Gummimagasinet Lejonet,

Köpmangatan 4, Örebro,

där äfven Broschyren "Hälsan framför allt" utdelas gratis. Partiordres ställas direkt till fabriken.

Eskilstuna-Kurirens tryckeriaktieb., Eskilstuna, 1900.

K. E. Thorsell,

Storgatan 21, ÖREBRO,

rekommenderar sitt välsorterade lager af

Herr-, Dam- och Barnskodon,

Tofflor och Galoscher,

samt för öfrigt allt hvad till en välsorterad Skoaffär hörer.

Obs! Prima Beväringstoffer,

egen prisbelönt tillverkning på utställningen

i Stockholm 1897.

Nytt lager för våren af alla slags skodon.

Rikstelefon 430.

3 Kungsgatan 3. Wilh. Almgren 3 Kungsgatan 3.

Säljer till billigaste pris! Billigaste pris! Billigaste pris!

Mans-Kostymer, Kavajer, Byxor, Res- och Rägnkappor, Kostym- och Paletå-tyger, Sport- och Arbetsskjortor, Blusar, Kalsonger, Strumpor, Bröstveck, Kragar, Manschetter, Halsdukar, Rosetter, Reseffekter, Gosskostymer, Damkappor, Svarta Klädningsstyger, Underkjolar, Stick-täcken, Filtar, Schalar m. m., m. m.

OBS! Beställningar å Damkappor och Promenaddräkter emottagas.

3 Kungsgatan 3. Wilh. Almgren. 3 Kungsgatan 3.

Hattar och Mössor,

in- och utländska, bästa fabrikat, billigast hos

A. G. LUNDSTRÖM,

Pelsvaru-Affären,

Telefon 578. CENTRAL-HOTELLET, Örebro.

Erik Lennströms

Urmakeri och Urhandel

17 Storgatan, Örebro,

REKOMMENDERAS.

A. V. Olssons Skoaffär,

Stortorget 7-9, Atterlings Bazar.

Rekommenderar sitt välgjorda och välsorterade lager af alla sorters Skodon af egen tillverkning såväl som Maskinskor af de erkända bästa fabrikat samt äkta Ryska såväl som Svenska Gummigaloscher, allt till billigaste platspris.

OBS! Beställningar och reparationer emottagas med tacksamhet.

A. O. Bergers Sybehörsaffär

rekommenderas.

Herr- och Damartiklar. Ständiga nyheter. Billiga priser.

Storgatan 6, Norr.